

GONDOK és eredmények

A József Attila olvasómozgalom megindítása Borsodban

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében már a József Attila olvasómozgalom első hírére összeült a DISZ, a megyei tanács népművelési osztálya és a megyei könyvtár képviselője. Első felbuzdulásukban már szeptemberben részletes tervet dolgoztak ki, amelyben — mondanunk sem kell — túlzott követelményeket támasztottak a végleges tervhez képest. Viszont a szoros együttműködés azt az eredményt hozta, hogy a hírverési és szervezési munka a megye minden járásában megindulhatott. A jelvénytulajdonos olvasómozgalom ugyan még csecsemőkorát éli, mégsem lesz érdektelen, ha néhány szervezési kérdéstről már szólnunk.

Mint azt várni is lehetett, több helyen felvetődött a kérdés, ki a mozgalom gazdája, a DISZ vagy a könyvtár? Az első álláspontot a rossz könyvtárosok, a másodikat a rossz DISZ-szervezetek hirdetik, szerencsére igen kis számmal. Azóta már rájöttek az egyetlen helyes megoldásra: mind a kettő. A DISZ-szervezetek a könyvtár nélkül és fordítva, hozzá sem tudnak kezdeni a munkához, nemhogy eredményt érhetnek el. Itt jelentkezett a mozgalom első komoly hatása: rákényszerítette mindkét szervet arra, hogy felhagyva az eddig sok helyen formális vagy nemlétező kapcsolattal, összeüljenek és együtt tárgyalják meg közös tennivalóikat. Mi magunk is, a megyei könyvtárban, három év alatt nem találkoztunk annyit az ifjúsági szervezet képviselőivel, mint az elmúlt három hónapban.

A könyvtárakon belül igen komoly problémát okoz a kötelező és ajánlott irodalom beszerzése. A járási könyvtárak még tudnak segíteni magukon, de a népkönyvtárak ellátása már sokkal nehezebb. Mi, Borsod megyében a lépcsőzetes szervezésre gondolunk, amely abból állna, hogy a járásokon belül kezdetben 4—5 jó könyvtárossal a DISZ-szervezettel rendelkező községre fordítanánk minden energiánkat és anyagi erőnket, itt a kötelező olvasmányok mielőbbi áttanulmányozását sürgetnénk, majd a felszabaduló könyvanyagot könyvcserével eljuttatnánk újabb községekbe, ahol a szervezési munka már előbb megindult, és csak a könyvanyagra vártak. Így két-kéthónapos ütemekben terjedne mind tovább a mozgalom mind-

addig, míg a járási könyvtárak beszerzéseikkel kellő példányszámra nem fejlesztik kölcsönállományukat, és minden számbajöhető községbe és településre nem juttatják el a minimális könyvmennyiséget. A szabadon választható műveknél jobb a helyzet, legfeljebb az egyes csoportokon belül lesz néhol szűkebbkörű a választási lehetőség. Felvetődött az a gondolat is, melyet itt közvetítünk az illetékes szerveknek: a kötelező irodalmat adják ki olcsó, fűzött kiadásban is, melyet a mozgalomban résztvevők meg is vásárolhatnak nagyobb anyagi áldozat nélkül. Az előbb említett megoldás természetesen a könyvtáraktól pontos tervezetet, rugalmas cserelhetőségeket követel meg, amellet pedig a járási könyvtárak és a népkönyvtárak, illetve községi DISZ-szervezetek között állandó és szoros együttműködést.

Mivel a járási könyvtárak letéti könyvbeszerzési kerete nem túlságosan nagy, más forrásokra is gondolnunk kell. A DISZ borsodi megyebizottsága könyvbálok rendezését ajánlja alapszerveinek, melyet a fiatalok szerveznek és tiszta jövedelmét olvasómozgalmi könyvek beszerzésére fordítják. Ennek komoly haszna természetesen csak akkor lesz, ha az így megvásárolt könyveket a népkönyvtárnak adják át.

A most folyó DISZ alapszervi taggyűlések egyik legfontosabb napirendi pontja az olvasómozgalom kérdése. A gyűlésen résztvesznek könyvtárosaink is és velük egyetértésben választják meg az olvasómozgalmi felelőst, aki a könyvtárral a legszorosabb kapcsolatot tartja, és kiképzése után a könyvtárban állandó aktívaként működik. Segít az anketók megszervezésében, havonta köteles beszámolni a DISZ-taggyűlésen vagy vezetőségi gyűlésen munkájáról. A kötelező műveknél szükség esetén közös olvasást rendez, lehetőleg a könyvtárban. Irányítja a gyors könyvforgást és segédkezet nyújt a járási vagy népkönyvtárosoknak a művek beszerzésénél.

A DISZ-tagoknak a mozgalomba való bevonása elsősorban a DISZ feladata, a szervezeten kívüli ifjúság megszervezésénél már a könyvtárossra hárul a nehezebb munka. Neki kell a nem DISZ-tag olvasójának figyelmét a mozgalomra felhívnia, ő közli vele a verseny feltételeit

és adja ki számára az olvasmányokat. Szükséges tehát, hogy a könyvtáron kívül és belül felírások hirdessék a mozgalomba való belépés lehetőségét és rövid szabályzatát. Itt volna az ideje, hogy a József Attila olvasómozgalom népszerűsítését központilag készülő és művészi plakátok is hirdessék, ami lényegesen megkönnyítené a rajzkészséggel nem rendelkező népkönyvtárosok munkáját.

Az olvasómozgalmi munka megszervezésére szűkkörű, de ütőképes bizottság megalakítását tartjuk szükségesnek, melynek tagjai lennének a DISZ-titkár, a könyvtáros, a párt és a tanács DISZ-tag munkatársa. A titkár feladata, hogy a taggyűléseken beszámolójának egyik pontjában mindig ismertesse az olvasómozgalom állását, eredményeit és nehézségeit.

Igen fontos a népkönyvtárak és a községi DISZ-szervezetek állandó instruálása. Itt ismét előtérbe lép a járási könyvtár, járási DISZ-bizottság és a népművelési csoport legszorosabb együttműködésének biztosítása. Kiszállási terveiket közösen kell, hogy összeállítsák, az elvégzendő munkát előzetesen meg kell beszélniök és ugyancsak közös összejövetelük alkalmával számoljanak be a tapasztalatról és a nyújtott segítségről.

Könyvtárosaink az olvasómozgalom feltételeinek egy pontját sérelmezik, szerintünk is joggal. A szabályok szerint: „Az ezüstkocikat megszerzéséhez kötelező még az, hogy a részvevő beiratkozott és rendszeres olvasója legyen valamelyik könyvtárnak, vagy előfizetője valamelyik ifjúsági lapnak vagy folyóiratnak.” Szerintünk a könyvtárhoz való tartozás elemi feltétele kell, hogy legyen egy olyan mozgalomnak, mely célkitűzésében az ifjúság olvasásának fejlesztését tűzi ki. Ez vonatkozik mind a bronz-, mind az ezüstkocikat jelöltjeire, vaglyagosság és „még” nélkül is.

Kordos László

A KÖNYVTÁRAK TAPASZTALATCSERÉIRŐL

A módszertani értekezleteket tervszerűbbé kellene tenni. Helyes volna a mostani tájértekezletek (öt megye könyvtárosai részére tartott értekezlet) helyett rátérni arra, hogy a járási könyvtárosok is Budapestre járjanak módszertani értekezletekre. A sok részvevő ellenére sem esne a színvonal, és anyagi megtakarítást is jelentene ez. A jelenlegi tájértekezletek azért sem helyesek, mert a járási könyvtárosok nem a másik megye járási könyvtárának a munkáját látják, hanem a megyei könyvtárét, melynek a

problémái nem azonosak a járási könyvtárakéval.

Az egyéni tapasztalatcsere látogatásokat is alkalmaznunk kellene. Minden könyvtáros a hasonló körülmények között dolgozó könyvtárak közül jól működő és gyengébben dolgozó könyvtárakat is meglátogatna. A tapasztalatcsere végeztével közös jelentést küldenének a felsőbb szervnek, ebben leírnák azt is, hogy a tapasztalatokat hogyan akarja alkalmazni mind a látogató, mind a meglátogatót könyvtár. Felsorolnák, hogy a látogató milyen segítséget adott a véleménye szerint gyengébben dolgozó könyvtárnak. A közös jelentésben felsorolt elérendő feladatok és határidő alkalmassak lennének a „felszabadulási versennyel” befejezett és azóta mély álomban nyugodó könyvtári párosversenyek felújítására.

Az ilyen újszerű versenymozgalom értékelése is könnyebb lenne az ellenőrző és irányító szerv részéről.

Békés György

EGY TANYAI NÉPKÖNYVTÁRRÓL

Dorkó-tanya Sárospatakhoz tartozik, a kövesúton 10 km-re van a várostól. A tanya könyvtárát az ottani lakosság „posta”-ként emlegeti. Ugyanis Ertsei Olivér, aki a postát is kezeli, vele egy helyiségben tartja a népkönyvtár köteteit. Így aki megfordul egy-egy levélborítékát, bélyegét, aki csomagot, vagy pénzt küld, „cserébe” gyakran könyvet kap tőle — érdeklődési körének megfelelőt. A könyvtárkezelőnek azonban gondja van arra is, hogy a lakosok olvasását irányítsa: különböző könyveket ajánl, megemlíti érdekességüket. Sokszor nagyon találékonyan úgy adja oda a könyvet, hogy ő is nagyon szeretné olvasni, ha ideje lenne rá, de megkéri a kölcsönvevőt, hogy gondosan olvassa el és mondja el neki, mi jót lehet tanulnia belőle.

A visszahozott könyvek tartalmáról elbeszélget az olvasóval. Mivel a könyvet maga is ismeri, tud megfelelő — lényegyet érintő — kérdéseket feltenni. Sokszor igen érdekes eszmecsere alakul így ki, különösen, ha más is jelen van. Ilyenkor nem egyszer új olvasót talál a visszahozott könyv. A beszélgetések során a könyvtáros rámutat a könyv fő mondanivalójára, kérdéseivel észrevételi az olvasókkal a lényegyet. A tanyaiak tudják, hogy a visszavitt könyvről el kell mondaniuk a véleményüket. A tanya népe megszerette a könyvet. És mivel szeretnek olvasni, szeretik és becsülik a könyvet is. Kölcsönzésekör rögtön bekötik valamilyen papírba és vissza is borítóban viszik. Természetesen mégis elő-

fordul, hogy valami baj történik a könyvvel. Ilyenkor magától értetődőnek tartják az okozott kár megtérítését, de erre nagyon ritkán volt eddig szükség.

A könyv megbecsülésének szép példája az, hogy nem adják a könyvet kézről kézre, mert jól tudják, hogy az leggyakrabban ígyvész el. Beviszik a népkönyvtárba és a következő érdeklődő csak onnan veheti ki a saját felelősségére. Ilyenkor a könyvet visszavivő és az új kölcsönző együtt kopogtat be a „posta-könyvtár“ ajtaján. A tanyakörzet körülbelül 1400 lakosa eléggé szétszórta lakik. Különösen a kedvezőtlen időben nehéz bejárniuk a könyvtárba. Ezért egy-egy alkalommal 2—3 könyvet is kapnak.

Dorkó-tanyán van egy juhászember, aki komoly szobrász tehetség. Minden képzettség nélkül igen szép és értékes szobrokat farag. Sőt, a saját készítményű felszerelésével a szobraihoz szükséges alumíniumot is házilag olvasztja egybe. A könyvtáros kérése, hogy ennek az embernek a fejlődését megfelelő könyvekkel segítse a sátoraljai helyi Járási Könyvtár. De nemcsak ő, hanem a tanya többi lakosa is érdeklődik az ismeretterjesztő könyvek iránt. Elsősorban a mezőgazdasági szakkönyveket keresik. A sátoraljai helyi Járási Könyvtár legutóbb a juhászattal foglalkozó új könyvanyaggal szerzett nagy örömet nekik. A tanyán a nagy juhállományon

kívül felelt a ló- és sertéstenyésztés is. Erről szóló könyveket is kérnek. A könyvek népszerűsítése céljából a könyvtáros az őszi-korlatavaszi időben mezőgazdasági ismeretterjesztő előadásokat, könyvismertetőket is szervezett, amelyeket az új olvasási évadban is folytat majd. Sokoldalú, a tanya lakosságának érdekeit szolgáló munkássága például szolgálhat a kultúra többi munkásának is.

Hidvégi Nándor

A KATALÓGUS HASZNÁLATÁRÓL ÉS A STATISZTIKAI JELENTÉSEKRŐL

A KÖNYV egyik tavaszi cikkének elolvasása után sokat gondolkoztam, hogyan szoktassam rá olvasóinkat a katalógus használatára. Ha sikerül az olvasót rávenni a katalógus átnézésére, papírt, ceruzát adok, hogy írja fel azoknak a könyveknek az adatait, amelyeket szeretne elolvasni. A cédulát beteszem a személyi lapjába és legközelebb ennek az alapján választok számára könyvet.

Szeretnék arról is beszámolni, hogy nem találok jó megoldást a negyedévenkénti munkajelentést a régebbi havijelentések helyett. Az évnek minden hónapjában szükség lenne beszámolni a járási könyvtárak, így hamarabb ki lehene javítani az esetleges hibákat.

Rostás Lászlóné

Sermelőszövetkezeteink 1955. év munkaegységére eddig adott termény-előlegei.

A Mezőgazdaság egyetlen helyes útja a nagyüzemi gazdálkodás.

A kisújszállási Városi Könyvtár táblája a termelőszövetkezeti mozgalom népszerűsítésére